

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Kodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Yirmeyah

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 596 [1835 oder 1836]

זל הימרי

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9113

עֲוֹנֵם וְהִבֵּאתִי עֲלֵיהֶם וְעַל-יֹשְׁבֵי
 יְרוּשָׁלַם וְאֶל-אִישׁ יְהוּדָה אֶת
 כָּל-הָרָעָה אֲשֶׁר-דִּבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם
 וְלֹא שָׁמְעוּ: (ב) וַיִּרְמִיָהוּ לִקְחוּ
 מִגִּלְגָּלָה אַחֲרַת וַיִּתְּנָה אֶל-בְּרוּךְ
 בֶּן-נְרִיָהוּ הַסֹּפֵר וַיִּכְתֹּב עָלֶיהָ
 מִפִּי יִרְמִיָהוּ אֶת כָּל-דְּבָרֵי הַסֹּפֵר
 אֲשֶׁר שָׁרַף יְהוֹיָקִים מִקֶּדֶךְ-יְהוּדָה
 בְּאֵשׁ וְעוֹד נֹסֵף עֲלֵיהֶם דְּבָרִים
 רַבִּים כֹּהֲמָה:

וַיִּנְעַן הָאֶפְלַיִטְעֵן אֶהֱנַדַּע אִיךָ הִ
 אִיהָר פֶּעֶרְבֵרְעֵקְעֵן, אֹנְדֵר בְּרִינֵי
 גַע אִיבַעֵר וַיֵּא אֶלְלַע, וְזָא וּוִיֵּא
 אִיבַעֵר דִּיֵּא בַע וּוְזָא הַנַּעֵר
 יְרוּשָׁלַיִם אֹנְדֵר אִיבַעֵר דִּיֵּא
 בִּירְגַעֵר יְהוּדָה'ס דָּאָן גַּאֲנַצַּע
 אֹנְגְלִיק, דָּאָן אִיךָ אִיִּהֲנַעֵן אֲנִי
 גַעֲרָאָהֶעֱט, וַיֵּא אֶבַעֵר נִיכְט
 דָּאָרְוִיף גַעֲאֶכְטַעֵט הַאֲכַעֵן.
 (ב) יִרְמִיָהוּ נֵאָהֶם הִיעֲרוּיף אִיִּי
 גַע אֲנַדְרַעֵר רָאָלְלַע, גַּאֲכִיֵּא
 דַעֵם שְׂרִיִבַעֵר בְּרוּךְ דַעֵם זָאָהֵ
 גַע נְרִיָה'ס, אֹנְדֵר דִיעֹזַעֵר
 שְׂרִיעַב אֶבַעֵר מֵאֶלֶם אֹיִם דַעֵם
 מֹנְדַע יִרְמִיָהוּ'ס דַעֵן גַּאֲנַצַּעֵן
 אִינְהָאֶלְט דַעֵם כּוֹכַעֵם הַיִן,
 דָּאָן יְהוֹיָקִים דַעֵר קַעֲנִיג אִינ
 יְהוּדָה פֶּעֶרְבֵרְאֲנַטַע, אֹנְדֵר
 גַּאָךְ פִיעֵלַע עֶהֱנַלִיכַע צּוּעֵטַע
 וּוְאֹרְדַעֵן הִינְצוּגַעֲפִיגַט.

לו (א) וַיִּמְלֹךְ-מֶלֶךְ צִדְקִיָהוּ בֶן-
 יֹאשִׁיָהוּ תַחַת כְּנִיָהוּ בֶן-יְהוֹיָקִים
 אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ-
 בָּבֶל בְּאַרְצֵי יְהוּדָה: (ג) וְלֹא שָׁמַע
 הוּא וְעַבְדָּיו וְעַם הָאָרֶץ אֶל-דְּבָרֵי
 יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד יִרְמִיָהוּ
 הַנְּבִיא: (ג) וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָהוּ

לו (א) צִדְקִיָהוּ דַעֵר זָאָהֵן
 וַיֹּאשִׁיָהוּ'ס קַאֶם אֲנִי
 שְׂטֵאֲטַט כְּנִיָהוּ דַעֵם זָאָהֶנַעֵם
 יְהוֹיָקִים'ס אָן דִּיֵּא רַעֲנִיעֵרוּנְג,
 אִיִּהֵן הַאֲטַטַע נְכוּכְרַצַּר קַעֲנִיג
 פֶּאָן כְּכַל צוּם קַעֲנִיגַע אִיִּם לֶאֱנִי
 דַעֵ יְהוּדָה עֶרְנֵאֲנַטַט. (ג) אֵי
 בַעֵר אֹיךָ עַר, וַיִּנְעַן בַעֲדִיעֵנֵי

טען אונד דאָ פֶּאָלֶק דַעֵם לֶאֱנַרַעֵם, וּוְאֶלְלַטַעֵן נִיכְט דִיֵּא וּוְאַרְנֹנְנַעֵן כַעֲהַעֲרַצִיגַעֵן דִּיֵּא
 דַעֵר עוּיִיגַע דוּרְךָ דַעֵן פֶּרְאָעֵטַעֵן יִרְמִיָהוּ עֶרְטְהִיִלְעֵן לִיעַם. (ג) אֶלֶם נוֹן אִיִּינַטַט דַעֵר קַעֲנִיג
 צִדְקִיָהוּ

ר ש י

(לב) דברים רבים כהמה. מתחלה היו שלש חלפא בימין איכה ישנה איכה יעיב איכה יועב והוסף
 עליה אני הגבר שכל אות משולשת בה:
 לו (א) וימלך מלך. לפי שמעשה בל לספר ולומר שנתקיימו הסורעניות שנבא עד הנס התחיל
 לומר בן ובנא עת הפקוד' שיקרבו הימים להתקיים הדברים וימלך מלך אחר על יהודה תחת
 כניחו

ב א ו ר

יהיה לו יושב, עיין לעיל (כ"ב ל'). (לב) ועוד נוסף, עיין מ"ג לעיל (ל"ה י"ד) על מלת הוקס.
 לו (א) וימלך מלך, עד כאן הלכו נכוחותיו קודם החורבן, ומכאן ואילך עד פרשה מ"ו יבא
 ספורי דברים וקורותיו לכאן לנו כמה וכמה דברים הנאמרים בנבואות הקודמות לזה
 וגם

ירמיה לו

אֶת־יְהוּכָל בֶּן־שַׁלְמִיָּה וְאֶת־
צְפַנְיָהוּ בֶן־מַעֲשִׂיָּה הַכֹּהֵן אֶל־
יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר הַתְּפִלָּ־
נָתַתְּ בְּעַדְנוּ אֶר־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃
(ד) וַיִּרְמְיָהוּ בָּא וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעָם
וְלֹא־נָתַנּוּ אֹתוֹ בֵּית הַכֹּהֲלִיָּא׃
(ה) וְחִיל פְּרַעְיָה יֵצֵא מִמִּצְרַיִם
וַיִּשְׁמְעוּ הַכַּשְׂדִּים הַצָּרִים עֲלֵי־
יְרוּשָׁלַם אֶת־שְׁמֵעָם וַיַּעֲלוּ מֵעַל
יְרוּשָׁקָם׃ (ו) וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־
יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר׃ (ז) כֹּה־
אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כֹּה
תֹאמְרוּ אֶל־מֶלֶךְ יְהוּדָה הַשֹּׁלֵחַ
אֶתְכֶם אֵלַי לְדַרְשָׁנֵי הַנְּהַחִיל
פְּרַעְיָה הַיֵּצֵא לָכֶם לַעֲזֹרָה שָׁב

הכלוא קרי לארצו

תרגום אשכנזי קה

צדקיהו והוכל דען וצפניה שלמיה
אונר דען פריסטער צפניה דעם
וצפניה מעשהיו צום פראפע-
טען ירמיה שיקטע אונר איהן
ערוועקען ליעם: בעטע פיר
אונר צום עוויגען אונזערעם
גאטטע; (ד) (ירמיה גינג דא-
מאהלם פרייא אונטער דעם
פאלקע הערום מאן ליעם איהן
ניכט מעהר אים קערקער זיט-
צען. (ה) עס וואר עכען ציר
צייט אלס דאז העער פרעה'ס
פאן מצרים אויפבראך אונר
דיא כשדים וועלכע ירושלים
בעלאגערטען, אויף דיעזע
נאכריכט פאן ירושלים אבנע-
צאגען ווארען. (ו) דא ערגינג
דעם עוויגען ווארט אן ירמיהו
אלוא; (ז) וצ שפריכט דער
עוויגע דער גאטט ישראל'ס וצ
בעריכטעט דעם קעניגע אין
יהודה, דער אייך צו מיר גע-
שיקט אום מיך צו בעפראגען:
זיעה דאז העער פרעה'ס דאז
אייך צוהילפע קאממען ואלל,

האט

ר ש י

כניהו בן יהויקים וגו': (ד) וירמיהו בא ויולא בתוך העם. כשמלך לדקיהו לזה והוליאוהו מבית
הכלא שכלאו יהויקים שדקיהו היה לדיק ודורו רשעים ויהויקים ה'רשע ודורו לדיקים: (ה) וחיל פרעה
ילא ממזרים. לעזרה ליהודה: (ז) שכלארכו מזרים. כספיות היו באים ורמו הקב"ה לים והכיק
עליו כמו נודות ואובות (כלומר נפוחות) דומות לעזרות בני אדם אמרו זה לזה מה זאת אמרו אלנו
לבותינו

ב א ו ר

וגם נבואותיו לאחר החורבן. (ד) וירמיה בא ויוצא, כי במלך לדקיהו לזה להוליאו משם ולא
נתנו אותו שם עד שתפשו יראיה (רד"ק), ואני בער ולא אבין, הלא לדקיהו עלמו כלאו כנאמר
למעלה (ל"ב ג') אשר כלאו לדקיהו לאמר מדוע אתה נבא וגו', לכן נראה שהדבר כן הוא,
כאשר נבא ירמיה על לדקיהו הנבואה הנאמרה בתחלת פ' ל"ד כה אמר ה' הנני גותן וגו' וזה
לא תמלט ויחיל מלך בבל גלחמים על ירושלים, אז כלאו המלך שלא יתן מורך בלב בני עמו
ואנשו בדבריו, וכאשר עלו החיל בשדים מירושלים מפני חיל מזרים לזה להוליאו ולא נתנו אותו
שם עד שתפשו יראיה כנאמר פה. (ה) וחיל פרעה, זהו גתינת טעם, לכן ירמיה בא ויולא
בתוך העם כי חיל פרעה ילא אז מזלרים, ולכן בקש המלך מאתו שיתפלל בעדם אל ה' אלהיהם,
וכל הנבואה והמעשה הזה היה מיד אשר או קודם הנבואה על הבגיות לקרוא דבור לכל העם
הנאמר

האט זיך וויעדער אין זיין
לאנד מצרים צוריקגעצאגען.
(ח) נון קאממען דיא כשדים
וויעדער הער, בעלאגערן די ע-
זע שטאדט, ערשטירמען זיא,
אונד שטעקקען זיא אין בראנד.
(ט) זאָ שפריכט דער עוויגע:
טיישעט איך יאניכט מיט דער
האָפֿענונג דיא כשדים ווערדען
וויעדער פֿאָן אייך אַכציעהען,
זיא ווערדען ניכט אַכציעהען.
(י) אונד ווען איהר אויך דאָ
גאַנצע כשרישע העער דאָ
אים קריעגע געגען אייך בע-
גריפֿען איזט אויפֿס הויפט
שליגעט, אונד עס בליבען נור
איניגע פֿערוואונדעטע מעני
נער פֿאָן איהנען צוריק, זאָ
ווירדען די עזע זיך אויפֿראַפֿען
יעדער אויס זיינעם צעלטע, אונד
דיא שטאָרט נייערער ברענגען.
(יא) אַלס נון דאָ כשרישע
העער וועגען פרעה'ס העער
פֿאָן ירושלים אַכגעצאָגען וואָר
(יב) זוכטע אויך ירמיה פֿאָן
ירושלים וועגצוגעהען אונד נאָך
דעם לאַנדע בנימין'ס צו קאָמ-

לאַרצו מצרים: (ח) וּשְׁבוּ הַכְּשָׁדִים
וּנְלַחְמוּ עַל־הָעִיר הַזֹּאת וּלְכֹדָהּ
וּשְׂרַפְּהָ בָאֵשׁ: (ט) כֹּה אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם נַפְשֹׁתֵיכֶם לֵאמֹר
הֲלֹךְ יִלְכוּ מֵעַלֵינוּ הַכְּשָׁדִים כִּי־
לֹא יִלְכוּ: (י) כִּי אִם־הִבִּיתֶם כָּל־
חֵיר כְּשָׁדִים הַנְּלַחְמִים אֹתְכֶם
וּנְשֹׂאֲרוֹבְכֶם אֲנָשִׁים מְדַבְּרִים
אִישׁ בְּאָהֳלוֹ יְקוֹמוּ וְשָׂרְפוּ אֶת־
הָעִיר הַזֹּאת בָּאֵשׁ: (יא) וְהָיָה
בְּהִעְלֹת חֵיר הַכְּשָׁדִים מֵעַל
יְרוּשָׁלַם מִפְּנֵי חֵיר פֶּרַעַה:
(יב) וַיֵּצֵא יְרֵמְיָהוּ מִירוּשָׁלַם לָלֶכֶת
אֶרֶץ בְּנֵימִן לְהִלָּק מִשָּׁם בְּתוֹךְ
הָעַם: (יג) וַיְהִי־הוּא בְּשַׁעַר בְּנֵימִן
וְשָׁם בָּעַל פְּקֻדֹת וְשִׁמוֹ יְרֵמְיָה

מען, אום פֿאָן דאָרט אונטער דער מענגע צו ענטווישען. (יג) אַלס ער אַבער אָן דאָ
בנימשע טהאָר קאָם, שטיעס ער אויף דען וואָהויפטמאַן, דעססען נאָמע וואָר יראייה
זאָהן

ר ש י

אנתינו שטנעוס אנתיהס של אלו אלו הולכים לעזרתם בים מיד שנו לארלס: (יב) לחליק מסס
נתוך העס - לפלגא אססנתא דיליה בנו עמא ובעוד הכשדים לריס עליה לא היה יולא ממנה
שמחפלל על בעיר שלא תלכד: (יג) וסס בעל סקידות. ממונה לשמור שלא יולא אים מן העיר
לחשלים

ב א ו ר

הנאמר: בסוף פרשה ל"ד, ונאשר כתבתי שמה. (ט) הלך ולכו, אס ישונו ולכו עוד נאשר הלנו
עתה, כי לא ילכו עוד. (יב) ויצא ירמיהו, נאשר נבר עלו הכשדים והוא נבא להס כדבריס
האלה וידע אחרית הדבר, וכה לכזת מירושלים. לחליק, חסר ה"א הפעולה והוטלה תנועתה
חמת הלמ"ד, וכן לשמיד מעוזניה (ישעי' נ"ג י"ח) והדומיס, ופי' לחליק להחליק עממו מסס
סהי נתוך העס והיה ירא שמת יתנוכו לבית הכל, לפי שאמר בני אס הניחס וגו', וענין
לחליק לשון השמטה שהיא קרוב לענין חלקקות (רד"ק).

בְּ-שְׁלֵמִיָּה בֶן-חַנְּנִיָּה וַיִּתְּפֹשׂ
 אֶת-יְרֵמְיָהוּ הַנְּבִיאָה לְאֵל-
 הַכַּשְׂדִּים אֶתְּהָ נֶפֶל: (יד) וַיֹּאמֶר
 יְרֵמְיָהוּ שִׁקֵּר אֵינֶנִּי נֶפֶל עַל-
 הַכַּשְׂדִּים וְלֹא שָׁמַע אֱלֹהֵי וַיִּתְּפֹשׂ
 יְרֵמְיָהוּ בְּיְרֵמְיָהוּ וַיִּבְאֵהוּ אֶל-
 הַשָּׂרִים: (טו) וַיִּקְצְפוּ הַשָּׂרִים עַל-
 יְרֵמְיָהוּ וְהִכּוּ אֹתוֹ וְנָתְּנוּ אֹתוֹ בְּיַד
 הָאֲסוּר בֵּית יְהוֹנָתָן הַסֹּפֵר כִּי-

זָאָהוּ שְׁלֵמִיָּה'ס זָאָהוּ הַנְּבִיא'ס
 אֹנֶד דִּיעוּעַר הַיְעֹלֵט אִיהוּ אֵן,
 מִיט דַּעַן וּוְאַרְטַעֵן: דּוּא ווִילֵלֶסֶט
 צו דַּעַן כַּשְׂדִּים אִיבַעֲרַגְעֵהֶעַן
 (יד) עַם אִיזֵט נִיכְט וּוְאַהֲרָ, אָנֵט
 וּוְאַרְטַעֵט יְרֵמִיָּה, אִיךְ נַעֲהַע
 נִיכְט צו דַּעַן כַּשְׂדִּים אִיבַעֲרָ:
 אַלְלִיין יְרֵמִיָּה הַעֲרַטַע אִיהוּ
 נִיכְט אֵן, עֲרַגְרִיף אִיהוּ אֹנֶד
 פִּיהַרְטַע אִיהוּ פֶּאָר דִּיא פִּיר-
 סַטַעֵן. (טו) דִּיעִיעֵ אִיבַעֲרֵ יְרֵמִיָּה
 זַעֲהַר אִויִפֶּגַעֲבֵרֶאֶכְט, לִיעַסַעַן
 אִיהוּ שְׁלֵאֲנַעַן, אֹנֶד אִין דֶּאָז
 גַּעֲפֶאֶנְגִים בְּרִינְגַעַן, נַעֲמִלִיךְ
 אִין דֶּאָז הַוִּיזִיהוּנְתָן'ס דֶּאָז זִיא
 צוּם קַעֲרֶקַעֲר גַּעֲמַאֶכְט.

אחו

ר ש י

להשלים אל הכשדים : בן שלמיה בן חנניה . הוא חנניה בן עזריאל בן בנאי היה זה ולכך יחסו הכתוב
 ללמד שכל המחניף לרשע סוף נופל בידו או ביד בנו או ביד בן בנו וירמיה המחניף לו שאמר לו אמן
 יקים ה' את דברך (לעיל כ"ח) . ומדרש אגדה שמה חנניה את בנו ראש שאימת ע"י ירמיה
 והעמידני שקרן בנכותתי אם תוכל להכשילו הכשילו וכו' והוא לבניו כך וכשהגיע שעה הכשילו:
 ואל

ב א ר

אמר המדשים : ראש זה מלאמי, קורא הנעים | בהערות השלויות אלי מאת ידידי המנס
 הרבני מו"ה יוסף פלעיש נ"י להדפיסם במקומם הראוי להם, וזה לשונו:
 (יג) ויתפוש (ירמיה) אח ירמיהו הנביא וגי' . (יד) ויאמר ירמיה שקר אינני נופל וגו' ויתפוש
 ירמיה בירמיהו, הנה ויתפוש הראשון מתורגם היעלט מן והשני ערגרין חיהו, כל חוקר הלשון
 שאל ישאל מדוע בן משונה הקישור בשני כתובים הנאים זה אחר זה, הראשון עם מלת את
 והשני עם את ב"ת? אולם לפי כלל הידוע בשימוש הלשון, מובן נקישור ס"ה את לקיפה
 בחזרה ועם ב"ת רק אחיזה קלה, לכן לדקה ההשתנות ח' ויתורגם ויתפוש הראשון כדינו
 טההחוטטען, כי בפעם הראשון היתה הלקיפה בחזרה לאמר אל הכשדים אתה נופל, ואסרתי
 שהלטרק א"ע ירמיה, וענה שקר אינני נופל, אז רפתה רוח ירמיה, לחפוש בירמיה אחיזה
 קלה לנד וראוי שיתורגם פֶּאֶסַסַעַן להביאו אל השרים, ומטעם זה מביא התלמוד במס' סוטה
 פרק אלו נאמרין שני פסוקים אלה לדרוש מהם שכל המחניף לרשע סופו נופל בידו, כי מיתפוש
 את ירמיה לנד לא היה מוכח כ"כ שנופל ביד ירמיה, ואולי ע"י שיאבק עמו היה יכול להמלט
 על נפשו, אשר ע"כ הוסיף התלמוד שם וכתוב ויתפוש ירמיה בירמיה שהוראתו לפי מה שאמרנו
 אחיזה קלה, וראה מזה בדור שירמיה נופל בידו, כלומר שכ"כ היה מוכנע חמת ידו עד שלא
 היה לריק ירמיה לחפשו עוד בחזרה כי אם אחז בו באחיזה קלה, וזהו כוונת נופל בידו. (ע"כ).
 (טו) בית האסור, ולהלן הוא אומר עשו לבית הנלא, ונראה כי ההנדל בין אסור לכלא
 הוא דומה ממש להנדל בין מלת גַּעֲפֶאֶנְגִים למלת קַעֲרֶקַעֲר בל"א, והראשון הוא הבית אשר
 יש שם התפוש אסור בחבלים וכו' וירמיה, והשני הוא מקום כלוא ונגדר מכל לך לבלתי יבדח
 ומלט כל היושב שמה, ולזה ירמו ג"כ מלת קַעֲרֶקַעֲר הבא משלת יון קַעֲרֶקַעֲרָן והוראתו מקום
 גדור בקולים ודרדרים. והנה בית האסור מיוחד לפושעים גדולים רעים וחטאים, כמו המורדי'
 במלכות ובורחים מארצם ונופלים על האויב, וכל אשר ישטף פעם או פעמים באמת מן העבירות
 הקלות

אתו עשו לבית הכלא: (טו) כי בא
 ירמיהו אל בית היבור ואל
 החניות וישב שם ירמיהו ימים
 רבים: (יז) וישלח המלך צדקיהו
 ויקחהו וישאלהו המלך בביתו
 בסתר ויאמר ה'יש דבר מאת
 ה'הוה ויאמר ירמיהו יש ויאמר
 ביד מלך בבל הנחן: (יח) ויאמר
 ירמיהו אל המלך צדקיהו מה
 חטאתי לך ולעבדך ולעם הזה
 כי נתתם אותי אל בית הכלא:
 (יט) ואיו נביאיכם אשר נבאו
 לכם לאמר לא יבא מלך בבל
 עליכם ועל הארץ הזאת:
 (כ) ועתה שמענא אדני המלך
 הפלגנא תחנתי לפניך ואל
 תשבני בית יהונתן הספר ולא
 אמות שם: (כא) ויצוה המלך

(טו) דא קאם ירמיהו אין דיא
 אונטער איר דישען געוועלכער
 דעם געפאנגניססעם, וואָער
 אויך איינע לאנגע צייט פֿער־
 בליעב. (יז) ביז איינסט דער
 קעניג צדקיהו צו איהם
 שיקטע, אונד אין געהיים איהן
 אין דאָ ציממער ברינגען ליעם
 וואָער פֿערטרויליך איהן פֿראַג־
 טע: איזט עטוואַ איין אויס־
 שפּרוך דאָ פֿאַם עוויגען ירמיה
 ערוועדערטע: יאָ עס איזט זאָ
 דאָס דוא נעהמליך אין דיאגע־
 וואלט דעם קעניגס פֿאַן ככל
 קאָממען זאָללסט. (יח) דאָן
 שפּראַך ירמיה ווייטער צום
 קעניגע צדקיהו, וואָס האַבע
 איך געגען דיך, געגען דייע
 האַפֿעדיענטען אונד געגען
 דאָן פֿאַלק בענאָגען, דאָס
 איהר מיך אין דיעזען קער־
 קער זעטצעט. (יט) וואָ
 זינד אייערע פּראָפֿעטען דיא
 אויך ווייסזאָנטען דער קעניג
 פֿאַן ככל ווירד ניממער איבער
 אויך אָדער איבער דיעזעס
 לאַנד קאָממען. (כ) גין מיין
 הערר אונד קעניג וואָללע מיך
 אָנהערען, לאַס מיין דעמיטהי־
 געס פֿלעהען בייאַ דיר אייני־

ואיה קני צדקיהו
 גאנג פֿינדען, אונד לאַס וועניגסטענס מיך ניכט אין דאָן הווי דעם שרייבערס יהונתן
 ברינגען, דאָס איך ניכט דאָרט אומקאָממע. (כא) דאָ ערטהיילטע דער קעניג דען בע־
 פֿעהל

ר ש י

(טו) ואל הפניות. תירגם יונתן לניו מן חנואתא חניות היו לפני אותו בית הכלא:

ב א ו ר

הקלות יוצא לבית כלא, ולכן אמר במקרא זה ונתנו אותו לבית אסור, כי ירמי' נחשב אלכס
 למורד במלכות ולחוטא גדול ונתנוהו אל הנור אסור בחבלים ובזיקים, והמאמר כי עשו אותו
 לבית כלא נאמר על כל הבית, ונולד' היה בעלית בית זה, רק בית כלא לפושעים קלים
 וקטנים, ורק הנור ממת הארץ היה בית האסור למורדים, וכל בית אסור הוא ג"כ בית כלא
 אכל לא להיפך, והכן. (כ) חשול נא חנתי, עיין מ"ג לעיל בפ' ל"ו ז'.

צדקיהו ויפקדו את ירמיהו
בהצר המטרה ונתן לו כפר
להם ליום מתוץ האפים עדתם
כל הלהם מן העיר וישב ירמיהו
בהצר המטרה:

פעהל, אונר מאן בראכטע
דען ירמיהו אים פארפלאטצע
דער הויפטוואַכע אין פערי
האַפֿט, אונר רייכטע איהם
טעגליך איינען לאַיב בראַך
פֿאַם בעקערמאַרקטע, ביוראָן
בראָך אין דער שטאַרט אויס
גינג, אונר זאָ בליכירמיה אים
פֿאַרהאַפֿע דער הויפטוואַכע,

לח (א) אינדעס הערטע
שפטיה דער זאָהן
מתן'ס, גדליהו דער זאָהן
פשוורים, יוכל דער זאָהן
שלמיהוים, אונר פשוור דער
זאָהן מלכיהוים, דיא רעוען
אַללע, דיא ירמיהו אן דאָן
פֿאַלק ריכטעטע, נעהמליך:
(ב) זאָ שפריכט דער עוויגע,
ווער אין דיעזער שטאַרט זיך
העלט, ווירד דורך דאָן
שווערדט, דורך הינגער אונר
דורך פעסט אומקאַמען,
ווער אַבער צודען כשדים אי
בערגעהט, ווירד פֿערשאַנגט,
דער רעטטעט זיך דאָן זעלבער
אונר בלויבט לעבען. — (ג) זאָ
שפריכט דער עוויגע, דיעזע
שטאַרט מוס דעם העערעדעס
קעניגס פֿאַן בכל אין דיא האַנד
פֿאַללען, ער ווירד זיכער זיא
זען

לח (ב) וישמע שפטיה בן מתן
וגדליהו בן פשוור ויוכל
בן שלמיהו ופשוור בן מלכיה
את הדברים אשר ירמיהו מדבר
אל כל העם לאמר: (ג) כה אמר
יהוה הישב בעיר הוזאת ימות
בהרב ברעב ובדבר והיצא אל
הכשדים יחיה והיתה לו נפשו
לשלל וחי: (ג) כה אמר יהוה
הנתן תנתן העיר הוזאת ביד חיל
מלך בבל ולכדה: (ד) ויאמרו
השרים אל המלך יומת נא את
האיש הזה כי ער־בן הוא מרפא

וחיה קרי
— (ד) דא שפראַכען. דיא פֿירסטען צום קאַניגע, ערלויבע דאָך דיע

(כא) מחון האופים. משוק נחומיא כמו וכוות חשים לך נדמשק (מלכים א' כ'):
לח (ב) והיתה לו נפשו לשלל. והיו לו חיוו הללה כאילו שלל נפשו באדם השולל שלל ומשתכר כך
ישתכר זה נפשו: (ד) על כן הוא מרפא. אלאקנ"ן בלע"ז ל' רפיון:

יוכל

ב א ו ר

לח (ב) כה אמר ה', הן הן הדברים הנזכרים כמה פעמים נבואחו על לזקיהו ומזרס תמיד
להזהיר את העם. לשלל, לריות כלומר כאלו שללה שהלילה מן המרב ומן הרעב
(ד"ק). על כן הוא מרפא, ענין רפיון והאל"ף תמורת ה"ס למ"ד הפעל וכן מירגס
יונחן